

дотримуватись максимальної обережності. Навіть тоді, коли пожежа погашена, пальне, що витекло, може загорітися знову, ємності з легкозаймистою сумішшю можуть вибухати; в задимленій кабіні або салоні можна отруїтися високотоксичними газами, що утворюються при горінні синтетичних матеріалів. Від пожежі метал (дюраль) стає крихким, тому людина в кабіні або в салоні літака може провалитися через підлогу або бути придавленою обваленою стелею чи стінкою [2, с. 546].

Отже, повітряний транспорт, як і уся економіко-виробнича сфера держави, переживає період реформ і вдосконалення технічного обладнання, зростання пасажирських перевезень. Це створює нові, незнані раніше особливості функціонування окремих мереж на повітряних шляхах, які як ускладнюють процедуру огляду місця події та трупа, так і сприяють його провадженню. Ці обставини зумовлюють необхідність подальшої розробки методичних рекомендацій щодо огляду місця авіаподії та трупа при авіаційній катастрофі.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9-10, № 11-12, № 13. – Ст. 88.
2. Маркус В. О. Криміналістика: навч. посіб. / В. О. Маркус. – К.: Кондор, 2007. – 558 с.

УДК 343.346(043.2)

Овчар А. С., студентка,
Інститут кримінальної юстиції,
Національний університет «Одеська юридична академія», м. Одеса
Науковий керівник: Степаненко О. В., к.ю.н., доцент

НЕПОВНОЛІТНІ ЯК СУБ'ЄКТИ ТРАНСПОРТНИХ ЗЛОЧИНІВ

Сьогодні кількість вчинення транспортних злочинів постійно зростає. Поряд з цим, тенденція до збільшення кількості кримінальних правопорушень, вчинених неповнолітніми, актуалізує дослідження неповнолітніх як суб'єктів транспортних злочинів. Зазначені злочини, вчинені неповнолітніми, можуть спричинити тяжкі наслідки у вигляді людських жертв, пошкоджень майна, дорожніх споруд і комунікацій, зниження безпеки руху тощо, що зумовлено особливостями суб'єкта злочину, адже неповнолітні не володіють знаннями про технічні особливості транспортних засобів,

не здатні досконало виконувати функції щодо керування ними, особливо при складній дорожній обстановці.

Проблему суб'єктів злочину щодо незаконних заволодінь транспортним засобом вивчали В. Г. Баяхчев, Л. А. Висоцька, В. І. Жулев, В. В. Ємельяненко, В. С. Корнелюк, Ю. Ф. Іванов, Ф. Х. Кульмашев, Є. Р. Кім, С. Я. Лихова, О. Л. Мішутчкін, В. П. Пантелєєв, О. П. Резван, С. М. Скібін, С. М. Сухов, О. Л. Христов.

Відповідно до ст. 22 КК України відповідальності за злочин, передбачений ч. 1 ст. 289 КК України, підлягають осудні особи, які досягли 16-річного віку, а за злочини, передбачені частинами 2 та 3 цієї статті, - з 14 років [2, с. 74]. Проте КК України не відображає висловлену в літературі точку зору щодо необхідності, яка підтверджується практикою - розділення «вікових періодів» неповнолітніх на дві групи: 14-15 і 16-18 років та диференційовано аналізувати їх кримінальні характеристики [5, с. 159]. Так, аналіз транспортних злочинів, вчинених неповнолітніми, проведений Д. А. Патрелюком, показує, що понад 77 % незаконних заволодінь транспортними засобами вчиняється неповнолітніми віком від 16 до 18 років; у 23 % випадків обвинуваченими були особи від 14 до 16 років. Таким чином, злочинна активність підлітків старшої (16-18 років) вікової групи у розрізі вчинення ними незаконних заволодінь транспортними засобами у три рази вища, ніж молодшої (14-16 років). При цьому суб'єктом транспортних злочинів в абсолютній більшості є чоловіки - 99 %, доля жінок складає лише 1 % [3, с. 57].

Абсолютна більшість транспортних злочинів вчиняється неповнолітніми у групі – близько 73 %, що свідчить про підвищену суспільну небезпеку таких злочинів. При цьому кількісний склад таких груп має приблизно наступний вигляд: 1) групи, що складаються виключно з неповнолітніх: 2 особи - 67 % випадків, 3 - 28 % випадків, 4 і більше - 5 % випадків; 2) групи за участю дорослих: 2 особи - 67 % випадків, 3 особи - 24 % випадків, 4 і більше - 9 % випадків. Такий склад груп зумовлений: 1) страхом неповнолітніх перед викриттям; 2) необхідністю розподілення великої кількості ролей [3, с. 62].

Цікавим є також питання щодо участі у таких групах дорослих. Так, за даними Д. А. Патрелюка, до складу груп неповнолітніх у 28 % випадків входили дорослі особи, а у 72 % випадків - такі групи склалися виключно з неповнолітніх [3, с. 64]. Це підтверджує ідею про те, що однією з основних причин зростання злочинності

неповнолітніх є організаторська та підмовна діяльність дорослих [1, с. 876].

Ще одним фактом, який зумовлює підвищену суспільну небезпеку, є те, що більшість таких злочинів вчиняються підлітками у стані сп'яніння. Так, у стані алкогольного сп'яніння вчинено близько 57 % незаконних заволодінь, у стані наркотичного - 2 % таких злочинів, 3 % неповнолітніх на момент скоєння протиправного діяння перебували на обліку у лікаря-нарколога, 2 % - у психіатра, проте неосудними або обмежено осудними вони не визнавалися [3, с. 66].

Небезпечним є й те, що серед неповнолітніх осіб, які притягувалися до відповідальності за незаконне заволодіння автомобілем, раніше вчиняли злочини 17,6 %, у тому числі 11,6 % - аналогічні [3, с. 23]. Як правило, це корисливі злочини, в тому числі ст. 289 КК України.

Таким чином, неповнолітні як суб'єкти транспортних злочинів характеризуються підвищеною суспільною небезпекою, оскільки скоюють транспортні злочини групами, часто повторно і у стані сп'яніння. Така ситуація свідчить про неефективність системи кримінально-правового та кримінологічного попередження цієї групи злочинів.

Література

1. Аверьянова Т. В. Криминалистика / Т. В. Аверьянова, Р. С. Белкин, Ю. Г. Корухов, Е. Р. Россинская; под. ред. Р. С. Белкина. – М., 2001. – 990 с.

2. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – К.: Кантон, А.С.К., 2001. – 1104 с.

3. Пантелеев В. П. Угон автотранспортных средств (Уголовно-правовые и криминологические вопросы): учеб. пос. / В. П. Пантелеев. – Караганда, 1982. – 75 с.

4. Патрелюк Д. А. Розслідування незаконних заволодінь транспортними засобами, вчинених неповнолітніми: навч. посіб. / Д. А. Патрелюк. – Д.: ФОП Лопатніков С.Г., 2012. – 221 с.

5. Стеблинська О. С. Сучасний стан і тенденції злочинів, що вчиняються неповнолітніми у стані сп'яніння / О. С. Стеблинська // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – Х., 2008. – Вип. 41. – С. 153-161.